

Abbas Kiarostami o l'art del poema visual

Dani Bonet

Ja fa temps que es fa cinema lluny d'occident, i en la majoria de vegades són ànimes inquietes que cerquen desenvolupar el seu art amb la narració visual. Aquest és el cas d'Abbas Kiarostami, personatge que ha rebut elogis de cineastes tan il·lustres com Jean-Luc Goddard o Akira Kurosawa entre d'altres. Premiat i aplaudit en distints festivals; Cannes, Chicago,

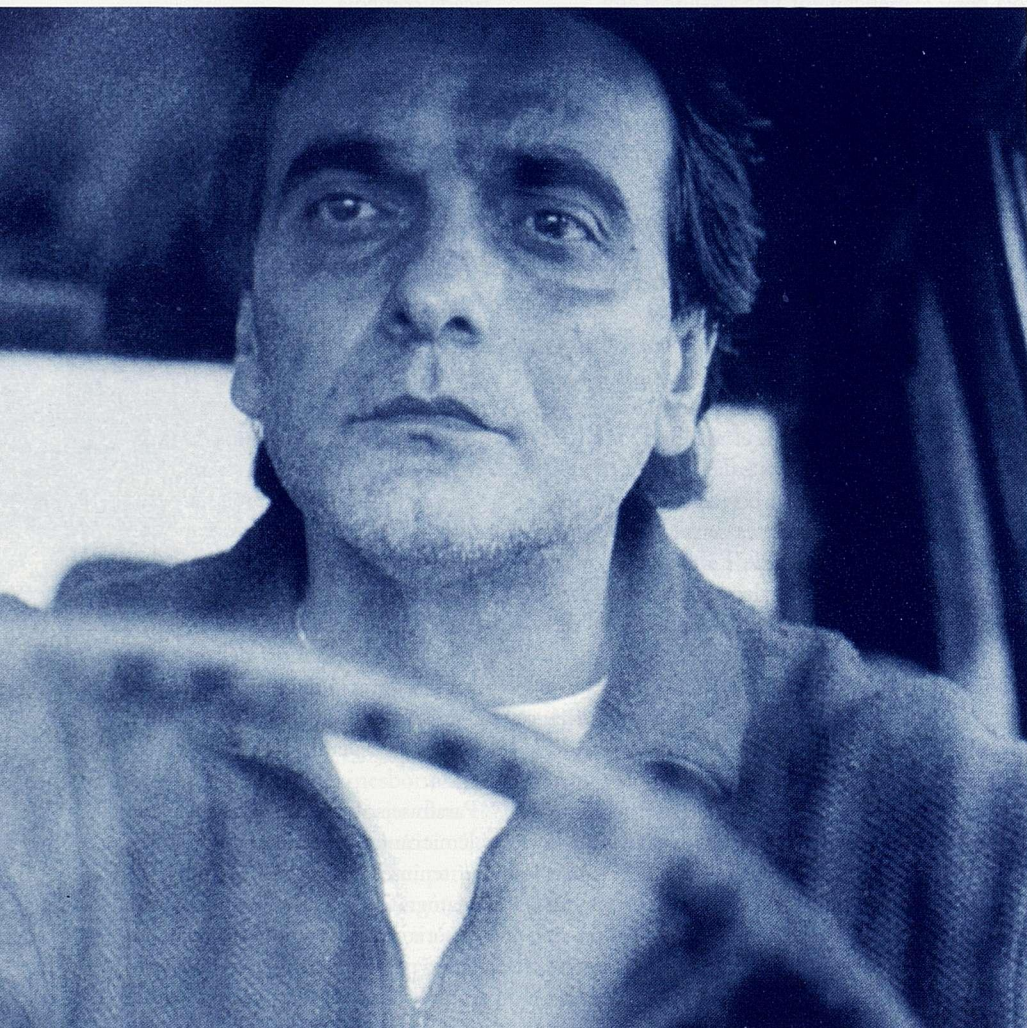
la Universitat de Belles Arts de Teheran, l'obliga a deixar casa seva, però li proporciona feina com a dissenyador i il·lustrador. Durant la dècada dels seixanta, realitza anuncis comercials, dissenya cartells i fa il·lustracions de llibres per a nins, fins que s'introdueix en la indústria cinematogràfica com a dissenyador de títols de crèdit. El seu nom apareix en dues produccions del país, *Ghaisan* (Masud Kimiai, 1969) i *Panjereh* (Jalal

Curtmetratge de dotze minuts, de caràcter neo-realista, que explica el camí d'un nin des que surt de l'escola fins que arriba a casa.

El departament es va convertir en una pròspera fàbrica de cinema, que amb títols com *Bashú* o *The runner*, és reconegut actualment com un dels més importants de Teheran. La carrera de Kiarostami, amb més de trenta títols, parla per si mateixa.

Les seves primeres passes dins l'art cinematogràfic continuaren amb el curtmetratge *Zang-e Tafrib* (1972). El seu primer llargmetratge *Mossafer* (1974), no va aturar la seva producció de curtmetratges, *Dow Rahehal Baraye yek Massaleb* (1975), *Man bam Mitoumam* (1975), després torna a les produccions d'hora i mitja com *Gozaresh* (1977), sobre les incidències d'un home ofegat pels pagaments. La seva producció aquell any va ser prolífica, ja que a part d'aquesta pel·lícula filma dos llargmetratges més *Bozorgdasht-e mo'Allem* (1977), *Az Oghat-e Faraghat-e Khod Chegounegh Estafadeh Konim?* (1977). Des de principis dels setenta Kiarostami roda, com a mínim una pel·lícula per any, inclòs el període d'aproximadament quatre anys que dedica a produccions per a la televisió iraniana.

A començaments dels vuitanta roda tres curtmetratges, *Be tartib ya Bedoun-e Tartib* (1981), *Hamsarayan* (1982), *Dandan Dard* (1983), el llargmetratge *Behdasht-e Danda* (1980), i les seves primeres pel·lícules de gènere documental *Hamshabri* (1983) i *Avaliba* (1984). Tots el esforços reflectits en el seu treball i la seva bona feina, el porten l'any 1989 a guanyar el Lleopard de bronze del Festival Internacional de Locarno, amb *Khane-ye Doust Kodjast?* (*¿Dónde está la casa de mi amigo?*, 1987). Pel·lícula que narra la història del nen Ac-Mat, que al tornar de l'escola s'adona que ha agafat per equivocació la llibreta dels deures del seu company Na Mat Sabe, a part de la seva. Coneixent la reacció del mestre si el seu amic no fa els deures en la llibreta, decideix embarcar-se en una aven-

Venècia,... i amb el reconeixement de la crítica i el públic, es consolida com un poeta modern, barrejant en la seva obra trets de realitat i de misteri que defineixen el seu estil.

Nascut a Teheran (Iran), el vint-i-dos de juny de 1940, demostra de ben jove interès per l'art, guanyant als devuit anys un concurs de pintura. L'ingrés

Moghadam, 1970), com a titular.

Per descomptat, la seva preocupació pel cinema va més enllà i ajuda a l'establiment del Departament Cinematogràfic en l'Institut per al Desenvolupament Intel·lectual. El debut en la producció del departament, va ésser la primera pel·lícula de Kiarostami, *Nan va koutcheh* (1970).

“La carrera de Kiarostami, amb més de trenta títols, parla per si mateixa”.

tura entre dos pobles veïns, Coquer i Posté, a la recerca del seu amic.

El film destaca per la seva senzillesa i la seva posada en escena, i més encara pel treball del guió, que crea una història ferma, aplicant tota la saviesa d'Aristòtil als tres actes, perfectament entrelleçats i encadenats, en què Kiarostami destaca no només com a director sinó com a guionista. I no és atzar ja que d'ara en endavant dirigirà totes les seves pel·lícules sobre guions propis, a més a més d'actuar com a muntador.

L'any següent escriu el guió i realitza el muntatge de *Kelid* (1987). Després es dedica exclusivament al gènere documental, *Mashgh-e Shab* (1989), *Nemaye Nazdik* (*Close-up*, 1990), en la qual s'estrena com a actor interpretant-se ell mateix, la seva primera pel·lícula de producció nord-americana *Zengei Edamme Darad* (*And life goes on*, 1991), que va ser notícia, a l'exhibir-se en el Festival de Nova York. La pel·lícula va sorgir del viatge que el director i el seu fill varen fer a l'àrea devastada pel terratrèmol de Guilan. El propòsit era buscar els actors amb què anys abans havia realitzat *¿Dónde está la casa de mi amigo?* En la recerca, les imatges ens apropen a la gent que ho ha perdut tot en el terratrèmol i que lluiten per sobreviure.

L'any 1993 produeix la seva primera pel·lícula *Safari be Diare Mosafer* (1993), en la qual apareix per segona vegada com a actor, però el seu èxit més sonat arriba un any més tard amb *Zire Darakhatan Zeyton* (*A través de los olivos*, 1994). Guanyadora de la “Rosa Camuna” en el Festival de Bèrgamo, Itàlia 1995. Nominada en l’“Independent Spirits Awards”, Iran. Guanyadora del premi de la crítica en el “Festival Internacional de Saõ Paulo”. Tot i que els crítics la considerem una peça extraordinària, a causa dels problemes polítics entre l'Iran i els EUA, no fou nominada als premis de l'Acadèmia per a la categoria de millor pel·lícula de parla no anglesa.

Durant 1994 materialitza un altre guió seu, *Safar*, dirigida per Alireza

Raisan i nominada a la “Concha de Oro” en el Festival Internacional de Cinema de Sant Sebastià 1995. Participa en la producció col·lectiva en què es reuniren quaranta destacats directors com Theo Angelopoulos, Peter Greenaway, James Ivory, Jaques Rivette i els espanyols Bigas Luna i Vicente Aranda, rememorant els germans Lumière, *Lumière et compagnie* (1995). Per segona vegada els nord-americans aprofiten les virtuts de Kiarostami i produeixen *Badkonake Sefid* (*El globo blanco*, 1995), sobre un guió seu.

Han de passar tres anys perquè es reconegui internacionalment la seva tasca, i és amb la pel·lícula *Ta'm Guilass* (*El sabor de las cerezas*, 1997), amb la qual guanya el premi “Boston Society of Film Critics Awards” i és nominat al premi homònim de Chicago. Però aquesta vegada sona amb molta més força al guanyar la “Palma d'Or” en el Festival de Cannes 1997.

La pel·lícula explica la història d'un home, Mr. Badii, que desitja morir, però necessita l'ajuda d'algú per quan sigui mort, l'enterrí. Mr. Badii comença a cercar aquesta persona, però davant d'aquesta cojuntura, li serà molt difícil trobar un voluntari. En el segon acte troba a tres persones a les quals explica el seu pla, tot esperant que accedeixin a ajudar-lo. El primer jove soldat que es nega, aterrit. Després apareix un seminarista que intenta persuadir-lo perquè no ho faci.

Fins aquí Kiarostami omple cada fotograma amb encantadores metàfores, creant un subtext ric però a la vegada clar, demostrant quin és el seu estil tot recordant-nos què és el cinema, lluny de complexes superproduccions destinades al consum massiu de ments conformistes. La trobada amb el soldat parla de la veritat de la disciplina militar, en què el soldat es veu incapaç de prendre tan important decisió, evitant-se aquesta responsabilitat, acostumat a la submissió davant dels seus superiors i a no tenir veu pròpia. En la segona trobada descarrega contra la religió, sobre la qual comparteix la mateix avi-

sió que té de l'exèrcit, ja que el seminarista utilitza l'arma del col·lectiu que representa, i sermoneja Mr. Badii sense cap resultat.

Amb el tercer home, un senzill treballador del Museu d'Història, veí del poble i amb un nen malalt, arriba la poesia. Els arguments d'aquest personatge són els que més arriben a Mr. Badii, i curiosament és l'únic dels personatges que accedeixen a enterrar-lo, no sense abans comunicar-li que no desitja la seva mort, ja que ara són amics. Del diàleg que mantenen els dos personatges s'extreu el títol de la pel·lícula —perfecte i irremplaçable, per què no dir-ho—, que finalitza sense deixar indiferent ningú i amb l'ansietat d'un final visualment explícit, que no hagués estat apropiat.

Des d' *El sabor de las cerezas*, l'única intervenció de Kiarostami ha estat com a guionista, en el cutmetratge dirigit per Leon Kacoff i Renata d'Almeida, *Volte sempre, Abbas!* (1999). El mes de desembre passat va arribar amb el seu darrer film *Le vent nous emportera* (*El viento nos llevará*). Coproducció entre França i l'Iran, que conveia el to documentalista clàssic del director, utilitzant com a intèrprets els mateixos habitants del poble en el qual se situa la pel·lícula, Siah Dareh. Un poble del Kurdistan iranà, que rep la visita d'un grup de persones que arriben des de Teheran. Els habitants confonen les seves intencions, que no són altres que rodar una pel·lícula en el poble.

Kiarostami l'encerta de nou, amb una pel·lícula en què ha participat com és característic en ell, en tots el processos de creació. En els crèdits signa com a productor, guionista, director i muntador, i el resultat d'aquest treball conclou amb la nominació al Lleó d'Or, i guanyant el premi especial del jurat en el Festival de Venècia 1999. Després de tres dècades dirigint pel·lícules, dins el segle de cine que portem, Abbas Kiarostami ens esperança amb la seva classe, fent-nos gaudir del bon cinema tal i com ho fem amb els clàssics, a part d'oxigenar una cartellera que cada dia és més pobra. ■